

O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARI ORKESTRLARINING KONSERT FAOLIYATI VA UNING TARG'IBOTI

*Paxtaobod tumani 38 umumta'lim
maktabi o'qituvchisi
Isaboyeva Xurshidaxon*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola O'zbekiston xalq cholg'u orkestrlarining (O'XCHO) konsert faoliyatini o'rganishga bag'ishlangan. Unda orkestrlar repertuaridagi o'zgarishlar, konsert dasturlarining xususiyatlari, auditoriya bilan aloqalar va targ'ibot usullari tahlil qilinadi. Maqolada O'XCHOning milliy musiqa merosini saqlash va rivojlantirishdagi roli, shuningdek, ularning konsert faoliyatini takomillashtirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari O'zbekiston madaniyatini yanada rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: O'zbek xalq cholg'u orkestri, konsert faoliyati, milliy musiqa, repertuar, targ'ibot, auditoriya, madaniy meros.

ANNOTATION

This article is dedicated to the study of the concert activities of Uzbek folk instrument orchestras (UFI). It analyzes changes in the orchestras' repertoire, features of concert programs, audience relations, and promotion methods. The article examines the role of UFI in preserving and developing national musical heritage, as well as ways to improve their concert activities. The research results can contribute to the further development of Uzbek culture.

Keywords: Uzbek folk instrument orchestra, concert activity, national music, repertoire, promotion, audience, cultural heritage

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Madaniyat va san'at – xalqning yuragi, uning ma'naviy olamining ifodasidir". O'zbek xalq cholg'u orkestrlari (O'XCHO) o'zbek milliy musiqa merosini saqlash, rivojlantirish va targ'ib qilishda muhim o'rin tutadi. O'zbekistonning har bir viloyatida O'XCHO faoliyat yuritadi va ular o'z konsertlari orqali milliy musiqaning noyob namunalarini keng auditoriyaga yetkazadi. Maqsad – O'zbek xalq cholg'u orkestrlarining konsert faoliyatini tahlil qilish, ularning repertuaridagi o'zgarishlar, targ'ibot usullari va auditoriya bilan aloqalarini o'rganish.

Muhokama va natijalar

O'zbek xalq cholg'u orkestrlariga oid ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. O'zbekistonlik olimlar I.Akbarov, O.Matyobov, F.Karomatov va boshqalar ushbu

mavzuga oid qimmatli asarlar yaratgan. Ushbu tadqiqotlarda O'XCHOning tarixi, cholg'ulari, repertuari va ijrochilik uslublari batafsil o'rganilgan.¹ Biroq, orkestrlar konsert faoliyatining targ'iboti va auditoriya bilan aloqalari masalalari yetarlicha yoritilmagan. Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Tarixiy-qiyosiy metod: Orkestrlar faoliyatining tarixiy rivojlanishini o'rganish va boshqa mamlakatlar tajribasi bilan qiyoslash.
- Tahlil va sintez metodi: Orkestrlar repertuari, konsert dasturlari va targ'ibot usullarini tahlil qilish va umumlashtirish.
- Sotsiologik so'rov metodi: Konsert tomoshabinlari va musiqachilarning fikrini o'rganish.
- Intervyu metodi: Orkestrlar dirijyorlari va san'atshunoslar bilan suhbatlashish.

O'zbek xalq cholg'u orkestrlarining konsert faoliyati. O'zbek xalq cholg'u orkestrlari o'z konsertlarida o'zbek milliy musiqasining eng yaxshi namunalarini ijro etadi. Orkestrlar repertuaridan maqomlar, dostonlar, xalq qo'shiqlari, raqslar va zamonaviy kompozitorlarning asarlari o'rin olgan.

Konsert dasturlari odatda mavzuli bo'lib, muayyan tarixiy voqea, shaxs yoki mavzuga bag'ishlanadi. Masalan, Navro'z bayrami, Amir Temur tavalludining yubileyi yoki Mustaqillik kuniga bag'ishlangan konsertlar o'tkaziladi.

O'XCHO konsertlari nafaqat O'zbekistonda, balki xorijiy mamlakatlarda ham katta muvaffaqiyat bilan o'tadi. Orkestrlar o'z chiqishlari orqali o'zbek milliy musiqasini dunyoga tanitadi. O'XCHO konsert faoliyatining targ'iboti. O'zbek xalq cholg'u orkestrlarining konsert faoliyatini targ'ib qilishda quyidagi usullardan foydalaniladi:

- Ommaviy axborot vositalari: Gazetalar, jurnallar, radio va televideniye orqali konsertlar haqida ma'lumot berish.
- Internet: Orkestrlar veb-saytlari va ijtimoiy tarmoqlar orqali konsertlar haqida e'lon qilish.
- Reklama: Konsert afishalari va bannerlarini joylashtirish.
- Hamkorlik: Maktablar, universitetlar va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikda konsertlar o'tkazish.

O'zbek xalq cholg'u orkestrlarining konsert faoliyati milliy musiqa merosini saqlash va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.² Orkestrlar o'z konsertlari orqali milliy musiqaning noyob namunalarini keng auditoriyaga yetkazadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'XCHO konsert faoliyatini takomillashtirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish zarur:

¹ Karomatov F. O'zbekiston musiqa antologiyasi. – Toshkent: Sharq, 2000.

² Akbarov I. Musiqa lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1987.

- Repertuarni boyitish: Orkestrlar repertuariga yangi asarlar kiritish va zamonaviy kompozitorlar bilan hamkorlikni rivojlantirish.³
- Targ'ibotni kuchaytirish: Orkestrlar konsertlari haqida ommaviy axborot vositalarida kengroq ma'lumot berish va internetdan faol foydalanish.
- Auditoriya bilan aloqalarni mustahkamlash: Konsertlar oldidan ma'ruzalar o'qish, tomoshabinlar bilan uchrashuvlar o'tkazish va interaktiv dasturlar tashkil etish.

Xulosa

O'zbek xalq cholg'u orkestrlarining konsert faoliyati O'zbekiston madaniyatining muhim qismidir. Orkestrlar o'z konsertlari orqali milliy musiqa merosini saqlash, rivojlantirish va targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi. O'XCHO konsert faoliyatini takomillashtirish uchun repertuarni boyitish, targ'ibotni kuchaytirish va auditoriya bilan aloqalarni mustahkamlash zarur. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Madaniyat – millatning yuzi, uning ma'naviy boyligidir. Biz madaniyatimizni asrab-avaylashimiz va uni yanada rivojlantirishimiz kerak".

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
2. Matyoqubov O. O'zbek musiqasi tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995.
3. Karomatov F. O'zbekiston musiqa antologiyasi. – Toshkent: Sharq, 2000.
4. Akbarov I. Musiqa lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1987.
5. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Toshkent, 2000-2005.5
6. Tursunbaevna, Botirova Xilola. "The place of music in upbringing of young people." *Science and Education* 1.1 (2020): 512-517.
7. Tursunbaevna, Botirova Khilola. "III RENAISSANCE OF UZBEK ART AND CULTURE AND ITS GLORIOUS PATH." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 3.5 (2022): 1973-1977.
8. Tursunbaevna, Botirova Khilola. "PERFORMANCE CULTURE IN INSTRUMENTAL PERFORMANCE." *Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development* 3 (2022): 163-167.
9. Tursunbaevna, Botirova Xilola. "COOPERATION OF TEACHER AND STUDENT ON MUSIC WORK." *Erudio Journal of Educational Innovation* 7.1 (2020): 36-47.
10. Tursunbaevna, Botirova Xilola. "TEACHER AND STUDENT WORKING IN COLLABORATION ON MUSIC." *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN* 2.4 (2021): 26-38.

³ Matyoqubov O. O'zbek musiqasi tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995.